

18. Velikonoční zvyky

příloha pro pedagoga

Popeleční středa

Říkalo se jí také škaredá, černá nebo sazometná, protože se vymetaly komíny. Podle lidového obyčeje se nesmíte celý den mračit, jinak se budete mračit po všechny středy v roce.

Zelený čtvrtek

Na Zelený čtvrtek vstávaly hospodyně časně, aby zametly dům ještě před východem slunce. Smetí odnesly na křižovatku cest, aby se v domě nedržely blechy. Kdo sní před východem slunce pečivo namazané medem, je chráněný před uštknutím hadů a před žihadly vos. V Orlických horách házeli lidé do studny chleba namazaný medem, aby se v ní držela po celý rok voda. Odpoledne se nepracovalo. Pekly se jidáše - zvláště tvarované obřadní pečivo z kynutého těsta. Pokud se jedly potřené medem, měly upevňovat zdraví. V tento den lidé seli len a hrách, protože pak dobře roste. O Zeleném čtvrtku se nemá nic půjčovat a s nikým se hádat, aby se vám všechny hádky vyhýbaly a naopak peníze si k vám našly cestu.

Velký pátek

Hlas zvonů nahrazovaly různé řehtačky - malé i velké. Chodilo se s velkým hlukem po vesnici, zpívalo se, texty popěveků byly namířeny proti Jidášovi a Židům, kteří ukřižovali Krista. Někde děti s řehtačkami honily Jidáše - k tomu se vybíral zrzavý chlapec.

Bílá sobota

Z ohořelých dřevků se vytvářely křížky a nosily se do pole, aby bylo úrodné. Někde se uhlíky dávaly za trám do domu, aby ho chránily před požárem. Na Bílou sobotu se také uklízelo, bílilo. Pekly se mazance i velikonoční beránci, pletly se pomlázky z vrbového proutí a nebo vázaly březové metličky a zdobila se vajíčka.

Boží hod velikonoční

Provádělo se svěcení velikonočních pokrmů - beránek, mazanec, vejce, chleba, víno. Někde se posvěcené jídlo jedlo v kostele ve stoje. Každá návštěva dostala kousek z posvěceného jídla. Ve východních Čechách dal hospodář kus svěceného mazance, vejce a víno poli, zahradě a studni, aby byla úroda, ovoce a dostatek vody.

Pondělí velikonoční

Dům od domu chodili mládenci za děvčaty, později hlavně děti, s pomlázkami (dynovačkami, mrskačkami, šlehačkami, binovačkami, na Moravě též tatary) spletenými z vrbového proutí, zdobenými stuhami. Jimi šlehali dívky i ženy - aby byly po celý rok zdravé, veselé a pilné - vinšovali a dostávali malovaná vajíčka (symbol života).

